

NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC PHÁT TRIỂN THANH NIÊN TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG, GÓP PHẦN XÂY DỰNG NGUỒN NHÂN LỰC CHẤT LƯỢNG CAO CHO ĐẤT NƯỚC

ENHANCE THE EFFECTIVENESS OF YOUTH DEVELOPMENT PROGRAM IN HIGH SCHOOLS, CONTRIBUTING TO HIGH-QUALIFIED NATIONAL HUMAN RESOURCE

HÀ THỊ KIM SA^(*)

TÓM TẮT: Thực hiện tốt công tác phát triển thanh niên tại trường trung học phổ thông là một trong những biện pháp đột phá nhằm thực hiện thành công việc xây dựng, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước giai đoạn hội nhập quốc tế. Đổi mới tư duy quản lý công tác phát triển thanh niên học sinh tại trường trung học phổ thông, người hiệu trưởng phối kết hợp việc đổi mới hoạt động giáo dục, đổi mới phương pháp giáo dục với nhiệm vụ phát triển thanh niên học sinh, đặt đúng tầm quan trọng công tác phát triển thanh niên trong vị trí các hoạt động giáo dục của nhà trường, phát huy giáo dục 5 lĩnh vực quan trọng của đời sống thanh niên học sinh, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh.

Từ khóa: quản lý trường trung học phổ thông; công tác thanh niên; phát triển thanh niên học sinh.

ABSTRACT: Performing effectively youth development program in high school is one of the most breakthrough solution to build up and develop successfully high-qualified human resource in the period of international integration. Mind-changing in the management of youth development program in high schools, the principle stays connected in educational innovations and methodology innovations with the aim of developing the youth, recognizing the importance of youth development in the whole development of the school, improving education in 5 important aspects of the youth to enhance the quality of comprehensive education.

Key words: high-school management; youth program; youth development.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong sự vận hành của giáo dục chuyển từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học, cùng cả nước, các trường trung học phổ thông đã nỗ lực cải tiến hoạt động giáo dục toàn diện học sinh, chú trọng đổi mới tư duy quản lý công tác phát triển thanh niên, giáo dục phẩm chất, nhân cách,

tư tưởng, đạo đức, lối sống học sinh, phân đầu tạo được nơi mỗi học sinh tâm thế thay đổi tích cực theo sự phát triển của đất nước, của thời đại, nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện học sinh, góp phần thiết thực vào mục tiêu xây dựng và phát huy nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước.

Quá trình đổi mới, phát triển hoạt động trường trung học phổ thông luôn song đôi

^(*) TS. Chủ tịch Hội đồng Quản trị kiêm Hiệu trưởng Trường Trung học Cơ sở - Trung học Phổ thông Hồng Hà, Thành phố Hồ Chí Minh, minhpham@yahoo.com, Mã số: TCKH13-13-2019

với quá trình người hiệu trưởng lãnh đạo đội ngũ sư phạm thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị của tập thể sư phạm là giáo dục toàn diện học sinh, phát triển thanh niên học sinh tại đơn vị. Do đó, đổi mới quản lý công tác phát triển thanh niên, nâng cao hiệu quả công tác phát triển thanh niên học sinh là nhiệm vụ quan trọng của người cán bộ quản lý trường trung học phổ thông trong bối cảnh đất nước tập trung xây dựng và phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế nhưng tiếp tục phát huy, giữ gìn bản sắc dân tộc.

2. NỘI DUNG

2.1. Cơ sở lý luận

Theo Khoản 2 - Điều 4 của Nghị định 120/2007/NĐ-CP hướng dẫn Luật Thanh niên, “công tác thanh niên là những hoạt động của Đảng, Nhà nước và xã hội nhằm giáo dục, bồi dưỡng, tạo điều kiện thuận lợi cho thanh niên phấn đấu và trưởng thành, đồng thời phát huy vai trò xung kích, sức sáng tạo và tiềm năng to lớn của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc” [2].

Công tác phát triển thanh niên học sinh tại trường trung học phổ thông là những hoạt động giáo dục do người hiệu trưởng chỉ đạo triển khai thực hiện, tác động trực tiếp vào học sinh lứa tuổi từ 15 đến 19 tuổi nhằm mục đích giáo dục học sinh về phẩm chất, năng lực, kỹ năng sống và phát triển sức khỏe tâm lý cùng thể lực. Thực hiện tốt công tác phát triển thanh niên học sinh, các trường trung học phổ thông đào tạo những học sinh hôm nay trở thành những công dân có lý tưởng sống đúng, sống đẹp, sống vì Tổ quốc, sống vì mọi người, có phẩm chất tốt, có tri thức khoa học và đầy đủ sức khỏe để phục vụ đất nước và cộng đồng xã hội.

Nội dung công tác quản lý phát triển thanh niên học sinh tại trường:

Chủ động lồng ghép các mục tiêu, nhiệm vụ của Chiến lược phát triển thanh niên Việt Nam giai đoạn 2011-2020 và Kế hoạch phát triển giáo dục của ngành, của mỗi trường học;

Tăng cường kiểm tra, giám sát chất lượng giáo dục toàn diện học sinh. Quan tâm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh. Quản lý trường học theo định hướng chủ động trong việc thực hiện chương trình giáo dục phổ thông và phát triển các chương trình giáo dục trong nhà trường;

Đẩy mạnh công tác tư vấn học đường, công tác hướng nghiệp, công tác phổ biến, tuyên truyền, giáo dục pháp luật và giáo dục học sinh về kỹ năng sống tích cực;

Tiếp tục nâng cao hiệu quả công tác khuyến học, khuyến tài.

2.2. Thực trạng công tác phát triển thanh niên tại các trường trung học phổ thông

Theo Báo cáo đánh giá chỉ số phát triển thanh niên (2016 Global Youth Development Index) do Ban thư ký Thịnh vượng chung thực hiện và công bố về sự phát triển thanh niên toàn thế giới, Việt Nam xếp hạng thứ 87/183 quốc gia về chỉ số phát triển thanh niên với điểm số trung bình là 0,633; về giáo dục, Việt Nam xếp thứ 76, về sức khỏe và hạnh phúc xếp thứ 50, về việc làm và cơ hội xếp thứ 84 và sự tham gia đời sống công dân (dân sự) xếp thứ 86/183 quốc gia [1].

Cùng với kết quả tham khảo trên, xét ở bình diện công tác phát triển thanh niên, nhiều trường trung học phổ thông vẫn còn một số hạn chế cần lưu ý khắc phục tuy đã

đạt nhiều kết quả đáng biểu dương trong nhiệm vụ giáo dục toàn diện học sinh. Vẫn còn trường trung học đồng hóa công tác phát triển thanh niên học sinh với hoạt động Đoàn. Tập thể sư phạm và học sinh một số trường trung học chưa nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng của vai trò chủ thể của thanh niên học sinh trong quá trình giáo dục, chưa phát huy hết tiềm năng của thanh niên học sinh trong quá trình giáo dục, chưa có nhiều biện pháp trong lĩnh vực sức khỏe và hạnh phúc của thanh niên học sinh, chưa đẩy mạnh việc kết hợp nhiệm vụ dạy chữ với dạy người, còn nặng về việc cung cấp kiến thức và xem nhẹ việc giáo dục tư tưởng, giáo dục lý tưởng sống đẹp và kỹ năng sống tích cực.

2.3. Một số đề xuất nâng cao hiệu quả công tác phát triển thanh niên tại trường trung học phổ thông

Đổi mới tư duy quản lý công tác phát triển thanh niên học sinh tại trường trung học phổ thông, người hiệu trưởng phối kết hợp việc đổi mới hoạt động giáo dục, đổi mới phương pháp giáo dục với nhiệm vụ phát triển thanh niên học sinh, đặt đúng tầm quan trọng công tác phát triển thanh niên trong vị trí các hoạt động giáo dục của nhà trường, phát huy giáo dục 5 lĩnh vực quan trọng của đời sống thanh niên học sinh, gồm: giáo dục; sức khỏe và hạnh phúc; hướng nghiệp; tham gia hoạt động đoàn thể, tham gia đời sống công dân.

Về bình diện giáo dục, người hiệu trưởng cần chú trọng tạo sự chuyển biến trong tư tưởng, nhận thức của học sinh và các lực lượng tham gia vào quá trình giáo dục, hướng đến mục tiêu “hình thành, phát triển phẩm chất đạo đức, nhân cách học

sinh, góp phần xây dựng thế hệ trẻ Việt Nam có tri thức khoa học, có lý tưởng sống đúng, sống đẹp, sống vì mọi người, tạo nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ hiệu quả đất nước thời kỳ hội nhập quốc tế”.

Đổi mới phương pháp giáo dục đạo đức học sinh, đối với tập thể sư phạm, hiệu trưởng yêu cầu cán bộ quản lý, thầy cô giáo phải nêu gương về phẩm chất đạo đức, về lý tưởng sống vì mọi người, tận tụy vì học sinh thân yêu, lời giảng, lời nói phải đi đôi với hành động, việc làm cụ thể để thuyết phục được học sinh, tác động mạnh mẽ đến học sinh; phối kết hợp với gia đình học sinh và xã hội trong quá trình đào tạo các em trở thành con ngoan, trò giỏi, công dân tốt. Bên cạnh đó, với những tác động tích cực trong quản lý giáo dục, người hiệu trưởng thúc đẩy tập thể sư phạm tiếp tục đẩy mạnh giáo dục học sinh “Năm điều Bác Hồ dạy thanh niên” để học sinh nhận thức đúng và vận dụng vào học tập, vào sinh hoạt hằng ngày; giáo dục học sinh thực hiện nếp sống văn minh, kế thừa truyền thống tốt đẹp của gia đình Việt Nam.

Song hành cùng việc giáo dục lý tưởng thanh niên, giáo dục mục đích và kỹ năng sống tích cực, sống đúng, sống đẹp, người hiệu trưởng cần tiếp tục đẩy mạnh thực hiện đổi mới phương pháp dạy học nhằm hình thành và phát triển nhiều năng lực quý báu còn tiềm ẩn nơi mỗi học sinh. Các phương pháp dạy học tích cực được vận dụng trong mỗi tiết dạy, các hoạt động hướng dẫn học sinh tập dợt nghiên cứu khoa học, dạy học theo định hướng giáo dục STEM, giáo dục STEM được triển khai thực hiện, gắn kết lý thuyết với thực hành, sẽ tạo nên những sản phẩm mang tính ứng dụng thực tế, tạo được niềm vui và niềm tin

vào bản thân mỗi học sinh trong quá trình học tập. Ngoài ra, trong giai đoạn triển khai cuộc cách mạng công nghệ thông tin 4.0, người hiệu trưởng tăng cường quản lý công tác phát triển thanh niên học sinh qua việc nâng cao chất lượng dạy học tin học, ngoại ngữ, tạo nhiều điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học để học sinh tham gia trường học kết nối, vận dụng công nghệ thông tin vào quá trình tự học. Quá trình kết hợp học và thực hành sẽ phát huy tính chủ động, sáng tạo, tăng cường kỹ năng tự học, kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức liên môn vào giải quyết các vấn đề trong thực tế cuộc sống, hình thành và phát triển năng lực giải quyết vấn đề cho học sinh, góp phần hữu hiệu nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện học sinh, thực hiện thành công mục tiêu phát triển thanh niên học sinh tại đơn vị.

Về bình diện sức khỏe và hạnh phúc, người hiệu trưởng trường trung học phổ thông cần kết hợp thực hiện tốt công tác y tế trường học, công tác an toàn trường học và tăng cường công tác tư vấn học đường nhằm tư vấn cho thanh niên học sinh các vấn đề liên quan đến sức khỏe, đến tâm lý lứa tuổi thanh niên học sinh,... góp phần tích cực vào nhiệm vụ phát triển toàn diện học sinh. Ngoài ra, việc đẩy mạnh hoạt động các câu lạc bộ năng khiếu,... tạo cơ hội để học sinh được tham gia giao lưu thể thao, văn hóa văn nghệ và đạt kết quả mỹ mãn về thành tích thi đấu lẫn niềm vui khi được sống hết mình với đam mê cá nhân.

Khi học sinh được chăm sóc tốt về sức khỏe thể chất và tâm lý, trường học đạt các tiêu chí “Trường học an toàn”, các nhà giáo

và học sinh đều được hưởng phúc lợi tinh thần: “Mỗi ngày đến trường là một ngày vui”.

Về hoạt động hướng nghiệp, người hiệu trưởng trường trung học phổ thông cần chú trọng việc tổ chức các hoạt động giáo dục ngoại khóa nhằm tăng cường nhận thức, định hướng đúng đắn về hướng học, lao động nghề nghiệp, khởi nghiệp tương lai, học sinh nhận thức đúng về thị trường lao động và có nhiều cơ hội tìm kiếm việc làm trong tương lai.

Những cải tiến trong quản lý thực hiện nhiệm vụ giáo dục hướng nghiệp sẽ hình thành nơi học sinh thái độ đúng đắn trước những vấn đề chọn nghề sau khi tốt nghiệp trung học phổ thông, tự tin bước vào cuộc sống, biết chịu trách nhiệm về những hành vi của bản thân, biết phân biệt, đánh giá để tự điều chỉnh và hoàn thiện bản thân mình, có hoài bão và khát vọng vươn lên trong học tập và ý chí khởi nghiệp, phấn đấu trở thành những nhân tố tích cực trong nguồn nhân lực chất lượng cao trong công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Về hoạt động đoàn thể, người hiệu trưởng trường trung học phổ thông cần tạo được nơi tập thể sư phạm và học sinh nhận thức đúng đắn về mối quan hệ hữu cơ giữa công tác phát triển thanh niên và hoạt động Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

Công tác phát triển thanh niên và công tác Đoàn có mối liên hệ chặt chẽ với nhau, tác động qua lại và thúc đẩy lẫn nhau. Công tác phát triển thanh niên đạt kết quả mong muốn tạo cơ hội thuận lợi cho sự phát triển hoạt động Đoàn trong trường học. Với sức trẻ và được định hướng theo chương trình hoạt động cụ thể hàng năm dưới sự lãnh đạo của chi bộ Đảng trường học, các giáo viên

trẻ cùng đoàn viên học sinh là lực lượng tích cực trong việc thực hiện công tác phát triển thanh niên, lực lượng nòng cốt trong mọi hoạt động đổi mới toàn diện nhà trường.

Về bình diện tham gia đời sống công dân, người hiệu trưởng thể hiện sự đổi mới tư duy quản lý công tác phát triển thanh niên qua việc đổi mới công tác phổ biến, giáo dục pháp luật và thực hiện tốt mối quan hệ liên nhân cách “Dân chủ - Kỷ cương - Tình thương - Trách nhiệm” để học sinh nhận thức đúng và đủ về vị trí, vai trò, trách nhiệm của thanh niên đối với bản thân, gia đình, cộng đồng, xã hội, thực hiện tốt quyền và nghĩa vụ công dân.

Việc tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật trong trường học được tổ chức thực hiện với nhiều hình thức phù hợp tâm sinh lý lứa tuổi học sinh. Một số luật, điều lệ quan trọng liên quan đến thanh niên học sinh được đưa vào nội dung phổ biến giáo dục pháp luật trong nhà trường thông qua việc tổ chức Ngày Pháp luật, phiên tòa giả định,... và tích hợp trong nội dung dạy học các bộ môn văn hóa. Ngoài ra, người hiệu trưởng trường trung học phổ thông cần tạo điều kiện thuận lợi để khuyến khích học sinh tham gia các hoạt động cộng đồng, bảo

vệ môi trường, thực hiện quyền và nghĩa vụ công dân của thanh niên học sinh.

3. KẾT LUẬN

Nâng cao hiệu quả công tác phát triển thanh niên học sinh trong trường trung học phổ thông, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh là một trong những biện pháp đột phá nhằm thực hiện thành công việc xây dựng, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước giai đoạn hội nhập quốc tế.

Nhận thức đúng và đủ về tầm quan trọng của nhiệm vụ chiến lược này, với sự đổi mới tư duy quản lý, người cán bộ quản lý trường trung học phổ thông sẽ lãnh đạo tập thể sư phạm chú trọng đúng mức đến công tác giáo dục phẩm chất, đạo đức học sinh, công tác phát triển thanh niên, quan tâm kết hợp việc dạy chữ với dạy làm người, giáo dục học sinh trở nên những công dân có phẩm chất tốt, có lý tưởng sống đẹp, có tri thức khoa học, tạo nên sự chuyển biến tích cực trong văn hóa chất lượng của nhà trường, thể hiện được năng lực đổi mới, đủ sức đảm đương trách nhiệm xã hội của đội ngũ nhà giáo trong giai đoạn đất nước hội nhập quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Lê Hiệp (2018), *Công tác phát triển thanh niên đã trở thành xu thế chung toàn*, Báo Thanh niên online, ngày 29-3-2018.
- [2] Thủ tướng Chính phủ (2007), *Nghị định 120/2007/NĐ-CP hướng dẫn thi hành một số điều của Luật Thanh niên*, ngày 23-7-2007.

Ngày nhận bài: 20-12-2018. Ngày biên tập xong: 28-12-2018. Duyệt đăng: 21-01-2019